

Meghalt dr. Pósa Péter

Március 26-án, hétfőn váratlanul elhunyt dr. Pósa Péter, a JATE összehasonlító irodalomtudományi tanszékének docense. Tanulmányait német, angol és magyar szakon a debreceni tudományegyetemen végezte 1942-ben. Egyetemi éveiben szoros kapcsolatban állt a haladó mozgalommal. A felszabadulás után a debreceni Néplapnál lett újságíró, majd segédszerkesztő, s e minőségben Szegeden, a Délmagyarországnál is dolgozott.

A szegedi egyetem bölcsészkarán 1952 óta tanított. 1964-ben, az angol oktatás bevezetésekor vállalta az újrakezdés fáradságát, s az angol tanszék munkájába kapcsolódott. Újabb változás volt számára a világirodalmi oktatás korszerűsítése, az összehasonlító irodalomtudományi tanszék megalakulása: a tanszék oktató munkája jórészt az ő nagy tapasztalatán, tanári lelkiismeretességén, munkaszereteten nyugodott. Halálával egy kiteljesedni látszó tudományos pályá fejeződött be. Emlékét újságíró kartársai és tanítványai megőrzik.

Ülést tartott a KISZ városi bizottsága

Tegnap, kedden délután Szegeden, a Városgazdálkodási Vállalat klubjában tartotta ülését a KISZ Szeged városi bizottsága. *Novákné Halász Anna* első titkár elnökletével. Napirenden szerepelt a Tanács Szolgálatát és Kommunális Vállalatok KISZ-bizottságának megalakulása óta végzett munkája, valamint a szegedi KISZ-szervezetek párttaggá nevelő-ajánló tevékenységének tapasztalatai.

A testület tagjai elfogad-

ták az 1979. évi szegedi ifjúsági napok programját, majd meghallgatták a pedagógus KISZ-bizottság megalakításának előkészületeiről szóló tájékoztatót.

Az ülésen részt vett *Rigó Szilveszter*, a városi pártbizottság osztályvezetője, dr. *Koczor Lajos*, a megyei KISZ-bizottság munkatársa és *Sisák Géza*, a Tanács Szolgálatát és Kommunális Vállalatok párt-végrehajtó bizottságának tagja.

Szakszervezeti megbeszélés

Tegnap, kedden az SZMT székházában ülést tartott az építők szakszervezete megbízottsága. *Kovács József* testületi elnök vezetésével. Ott volt *Krázli Antal*, az építők szakszervezetének Csongrád megyei instruktora és *Kovács Sándor*, az SZMT titkára is. A megyebizottság tárgyalta a közgazda-

sági bizottság írásos beszámolóját a DELÉP-nél, és a CSOMIÉP-nél végzett szakszervezeti munkáról, figyelemmel a minőség javítására, a takarékosra és a munkafegyelem erősítésére. *Kiss Mihály*, a közgazdasági bizottság vezetője a témához szóbeli kiegészítést adott.

A szuszék metamorfózisai

Kezdetben volt az ókori faszarkofág. E koporsóul szolgáló alkotásokat kultikus vésetekkel díszítették, a stilizált figuráknak mitikus jelentőséget tulajdonítottak. Később az ezekből alakult ácsolt ládák lettek a magyar paraszti bútorok legfontosabbjai, díszítésük tájegységenként változott, a régi figurális motívumaitak legtovább az alföldi szuszékek őrizték. Azután kialakult belőlük a festett láda, majd napjainkban mind keresettebb divatcikk lett.

A bizományi áruházakban szinte csillagászati összegeket kérnek egy-egy századok megért ácsolt-vészt szuszékért. Aztán egyszer csak ennek a valaha hétköznapi bútordarabnak képe Cs. Pataj Mihály festőművész alkotásain vissza-visszatérő motívummá, majd vonzó művészetének szinte jelképévé vált.

Az 1960-as évek végén festette első szuszékait Cs. Pataj Mihály. Az *Öreg szuszék* című 69-es datálással alkotásán ez a népi tárgy még egy térben ábrázolt ácsolt ládát mutat, rádobott drapériával, két szál napraforgóval. Mostani sorozatán — mely a Képcsarnok szegedi Gulácsy Lajos Termében rendezett nagysikerű kiállításán a leghangsúlyosabb vonulatot képviseli — már híre sincs a térproblémáknak, az egykori leképezendő térbeli forma mostanra síkban megvalósított jelképpé vált. Ezt látszik igazolni a festőnek néhány gondolata egy korábbi katalógusból: „Amit látok, őseim szemével már évszázadok óta látom — alföldi tanácsokat a végtelen síkságon, a családi otthon jelképező szuszékot, a ház előtti napraforgót kerítéssel —, de egy teremtő korszak kultúrájával átitatva, sűrítve, konstruktív és elvontan.” Ebből, a főváltalt feladatból és szándékból teremtette meg öntörvényű jelét Cs. Pataj Mihály. Olyan szimbólumot, mely alkalmas a hagyományokhoz kötődés dokumentálására. Ebből világosan következtethető a festő stílusára és dekorativitására hajlamos alkotára és megtalálhatja benne az új, gazdag felület hatásainak lehetőségeit, ritmusképleteit, színdinamikai megoldásait. Persze a sorozatnak nem minden da-

rabja egyforma mélységű, indíttatású — némelyiken a fáradság vagy túllírtág jelei mutatkoznak. Cs. Pataj kísérletet tesz arra, hogy szuszékjelképét új motívumokkal gazdagítsa, így jelenik meg néhány alkotásán a képet líraiavá oldó, néha nosztalgikus felhangokat eredményező lányarc. De ebből az indíttatásból tekint ránk a Cantata Profana szarvasfűje, még talán nem elég végig gondoltan, nem letisztultan, nem vállalva föl ennek a hatalmas bartóki jelképnek totalitását.

A kiállítás többi műve motívumaiban ismert Alföld-ábrázolás, expresszív hevü-

lettel, indulatos ecsetkezeléssel, némelykor közhelyszám-ba menő képi elemekkel. Ezekben az alföldi tájakban érhető tetten leginkább Rudnay és Tornyai nagy indulatú teli piktúrájának hatása, de itt ott ezek mögött az ecsetvonások mögött nem az alkotói hevületet érezzük, hanem a festékréteg alatti lemez zsillipe szab határt érseinknek. Szándékában rálehetünk az Alföld évszaki-váltásai mellett — Hóolvasás, Tavasz, Komor felhők, Jön az eső, Eső után, Virradat, Alkonyat, Esteledik — az új arcú Alföld-képek-re (Üvegházak, Téesz) is.

Névjegy

Barcánfalvi Ferenc, a Képzőművészeti Főiskola hallgatója, a szegedi Tömörkény István Gimnázium művészeti tagozatának volt tanulója mintegy harminc alkotásával *letette névjegyét* a Sajtóház Művészklubjában.

Izgalmas dolog bepillantani a művészre, a műhelytitkaiba. A Tömörkény gimnázium művészeti tagozatának immár húsz esztendeje föl vállalt és kiteljesített programja a *művészet alapjainak* elsajátíttatása. S Barcánfalvi mostani bemutatkozásán kiderült, hogy er-

re az alapra egyszerűen épít a Képzőművészeti Főiskola. Stúdiumai, tanulmányrajzai egyszerűen bizonyítják a főiskolai oktatás emberközpontú és valóságközel szemléletét és a fiatal Barcánfalvi igényes tehetségét, felkészültségét. Azok a munkái, amelyek a főiskolai feladatokból születtek, ezt a valóságközelit, realista alapállást tükrözik, zománcképein és grafikai lapjain viszont az alkotó másik arca kerül elő, egy *oldottabb, a groteszk iránt vonzó* fiatalember vonásai.

A forradalom pénzei

Nem sokat törődünk a pénz küllemével. Örülünk, ha sok van, de legtöbbször ritkán vizsgáljuk a papírpénzek precíz nyomait, a fémpénzek vereteinek művészi értékeit. A numizmatika is elsősorban történelmi dokumentumot, a korra jellemző adalékokat látunk benne. A Közművelődési Palota kupolájában megrendezett, a Tanácsköztársaság időszakának pénzei című kiállítás egyszerűre nyújt izgalmas és tanulságos bűvárokadási lehetőséget azoknak, akiket a korszak társadalmi, politikai, gazdasági kérdései érdekelnének, azoknak, akik a korszakulatára, mindennapjaira kíváncsiak, s azoknak is, akik a pénzekben művészi üzeneteket szeretnének fölfedezni.

A Nagy Adám által rendezett reprezentatív bemutató mintegy 400 tárgyat — papírpénzeket, fémpénzeket, szűkpénzeket, hirdetőmeneteket, plakátokat, pénzterveket, leveleket, fotódokumentumokat — sorakoztat fel az első világháború végétől 1920 márciusáig. Az osztrák-magyar bank „kék pénzei”, a

Tanácsköztársaság „fehér pénzei” mellett bemutatják az egy, sándorfalvi ház bon-tásokor előkerült fémdobozt és a benne levő papír- és fémpénzeket.

Lengyel Gyula, a Tanácsköztársaság pénzügyi népbiztosa mondta: „A forradalom léte függ attól, hogy a forradalomnak pénzforgalmi eszközei legyenek.” Így született meg a Magyar Posta-takarékpenztár, pénzkidávása. A vállalkozás jelentőségét és fontosságát bizonyítja Beck Ö. Fülöp és Ferenczy Béni pénztervei, melyeken munkáfigurákat, a marxizmus klasszikusainak portréit ábrázoltak. Külön érdekessége a bemutatónak a rengeteg szükségpénz, közülük is elsősorban a szegediek. Ezek a két fillértől néhány koronáig terjedő értékű nyomtatott vagy egyszerűen csak rajzolt papírocskák az aprópénzhiányt hivatottak pótolni. „Korzó kávéház, Kovács József” feliratú szükségpénzzel az egykori szegedi főpincér adott vissza.

Tandi Lajos

Életpéldák

UTOLSÓ ÜZENET. Mindannyian aláírtuk azt az igazságot, amelyet Mesterházi Lajostól idéz az *Utolsó üzenet* című tévéjáték rádióújságbeli ismertetőjében. *Párkányi László*, a szerkesztő. Azt ugyanis, hogy „az ifjúság jellemének edzésében nem a feddés a legfontosabb dologunk, hanem a példaadás.”

A *Korvin Ottó* börtönnaplója alapján készült tévéjátékban valóban ott a lehetőség: példát adjon, mindannyiunknak, méghozzá nagyon is mai, „nekünk való” magatartáspéldát. A napló ugyanis a mély önismeret dokumentuma. Manapság, amikor egyre többen figyelmeztetnek, milyen társadalmi méretű károkat okozhat, ha elhanyagoljuk mentálhigiénés teendőinket, ha nem végezzük el egyéni számvetéseinket, ha nem vagyunk eléggé fogékonyak saját magunkra, következképpen: nem érthetünk jól másokat sem, nos, akkor igazán szükségünk van e múltból vett, műalkotásban felmutatott önismereti leckére is.

A példaadás lehetősége azonban csak félig-meddig használható ki az *Utolsó üzenet*ben. Önismereti kérdés az is, ki, miként, mi-

lyen hatásokra képes azonosulni valamely magatartás-moddal; de a műalkotás alakjai, jellemei csakis akkor juthatnak közel hozzánk, ha részünk lehet a katarzisélmény, ha drámájuk megérinti gondolatainkat és érzelmeinket. Az *Utolsó üzenet*ből kifaradt ama hatalmas belső vívódás hatásos megjelenítése, melynek végeredményeként Korvin, az élelterető, fiatal ember földtudja vállalni a halált. A személyesség vonzását kellett nélkülöznünk, ilyenformán személyiségünk alakitó eleven példa helyett emlékmű állítottott élénk. Bár nemes, veretes, de gondolat- és érzelmvilágunkat csak a felületen érinti.

IMRE. *Bereményi Géza* tévéfilmjének szereplői ugyan csak az élet és a halál végső kérdéseivel viaskodnak. E roppant kevés történelemből épülő játék bizarr kezdete (hogy ugyanis a Nagyapa fölül a koporsójában, mert elégedetlen a szertartással, és odahagyva a gyászoló gyülekezetet, elindul Pécsre, még egyszer „végigéli” élete utolsó szakaszát) csak ürügy. Bevezetés — a nézőnek. Hogy a továbbiakban se kapkodja értetlenül a fejét, ha illogikus, vagy legalábbis szokatlan helyze-

tek, szövegek, cselekvések peregnék előtte. A film: véletlen-váralan történések, szinte öntudatlan elszólások sorozata, amelyekből azonban rengeteg lényeges információt nyerünk fontos témáinkról: életünk, halálunkról, szűkebb és tágabb, családi és társadalmi kötődéseinkről, önösségünk, önzetlenségünk, hazugságaink, nyílt kitarukozásaink, Értjük a szándékot: Bereményi és a rendező *Gothár Péter* életnormáink és értékrendünk átalakításának pillanataiban kenderetlenül, őszintén kívánta felmutatni e folyamat néhány ellentmondását. E szándék tisztelendő, de a film hatását rontotta, hogy az emlegetett elszólások és véletlenszerűségek túl sokféle és ötletszerűen előbukkanó témáról szóltak, ha mégoly igazságosak is.

S. E.

Az olvasópályázat eredményei

A Somogyi-könyvtár az első

A Kell a jó könyv olvasópályázat záróünnepségét és díjkiosztását az elmúlt napokban rendezték meg Budapesten, a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában. Negyven szovjet, illetve orosz irodalmi alkotás közül legalább hatnak az ismeretéről kellett számot adni a pályázóknak, akik között több mint 200 díjat sorsoltak ki. A szegedi, illetve a járás községeiben lakó olvasók közül a következők nyertek díjakat: *Csontos Mária* (Ásotthalom), *Szécsi Ferenc* (Újszentiván), *Kéri László*, *Szakács István* és *Török Zsuzsanna* (Szeged). Három díjat ítélték oda a műelemzés kategóriában, az egyiket *Schiller Aliz*, a JATE hallgatója kapta. Blok költészetéről írott dolgozatáért.

A pályázat szervezését vállaló könyvtárosok munkáját szintén díjakkal ismerték el, ezeket Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes adta át. A Somogyi-könyvtár érte el az országos első helyezést. Az intézmény módszertani osztá-

lyának vezetője, dr. Hajdú Géza vette át az ünnepségen az MSZBT aranykoszorú plakettjét, amelyet a magyar-szovjet barátság ápolásáért adományoztak. A díjakkal az olvasómozgalom megyei eredményeit ismerteti el az országos bíráló bizottság (több mint 2500-an vettek részt a pályázaton a megye tanácsai könyvtárainak olvasói), valamint a könyvtárosok eredményes, sokrétű módszertani és propagandamunkáját. A könyvtárosok közül kiemelt pályadíjat kapott *Csipe Mihályné*, az ásotthalmi Petőfi emlékkönyvtár vezetője, valamint *Gaál Ferencné*, a szegedi Gyógyszerügyi Központ, *Ludvig Jánosné*, a Dél-alföldi Pincegazdaság, *Bokányi Dezső*, a textilművek könyvtárosa. *Csanádi Józsefné*nek, az SZMT Központi Könyvtár nyugalmazott igazgatójának MSZBT aranykoszorús jelvényt adományoztak szervezői munkásságáért, melynek eredménye, hogy 1960 üzemi dolgozó vett részt a pályázaton.

Kórushangverseny

A nemrég átadott Ifjúsági Ház nagytermében vasárnap délután nyüzsgő-pezzgó gyermekereg gyűlt össze, hogy meghallgassák énekes pajtásaikat és a szlovákiai vendégeket. A nemzetközi gyermekév alkalmából Prievidza város *Priboj kórusa* és a szegedi *Kodály Zoltán gyermekkórus* adott hangversenyt.

Két kánon előzte meg dr. *Agoston György* egyetemi tanár megnyitó szavait, majd a legifjabb dalosok léptek dobogóra: a Kodály kórus kisdobosai *Bárdos*, *Kodály*, *Szőnyi* és *Loránd* műveket énekeltek, *Csaplár Angéla* vezényletével. A Radnóti Miklós irodalmi zenei kör rövid összeállítását után *Erdősné Fagler Erika* és *Meszlényi Lászlóné* vezetésével az úttörők kórusa adott elő változatos, színes műsort.

A hangverseny második része a vendégeké volt: a

Priboj kórus *Magda Orliho*-va irányításával (*Jana Madányova* zongorakísérettel) dalról dalra egyre jobban meghódította a hallgatóságot. A 68 gyerekének fényes színű, tiszta hangja, a zengő, ápolott, fegyelmezett kórushangzás bejárta a hatalmas termet. A csodálatos *Palestrina*-mű (*Pueri Hebraeorum*), a játékos *Hurnik: Variációk egér témára* és a közismert *Rachini: Tánccal, tánccal* mellett Kodály (magyarul megszólaltatott) *Esti dala* váltotta ki a legnagyobb tetszést. A kórusok a barátság jelül kölcsönösen megajándékozták egymást, majd a százharminc gyermek ajkán együttesen csendült fel *Balázs Árpád Szabad-ságkánonja*.

A prievidzai gyerekek viszonzásképpen júniusban látják vendégül a Kodály kórus tagjait.

P. Zs.

Közösen a közösségért

Pályázat ifjúsági kluboknak

Egy esztendő elteltével a megyei tanács mellett működő közművelődési bizottsága, a KISZ megyei bizottsága és a Csongrád megyei Továbbképzési és Módszertani Intézet ismét meghirdeti a megyei ifjúsági klubjai részére *Közösen a közösségért* című pályázatát. A pályázatra március 31-ig lehet nevezni, az értékelésnél az április 4-től 1980. január 10-ig tartó időszakot veszik alapul.

A kiíró szervek számítnak arra, hogy az eddigi tapasztalatokat felhasználva eredményes lesz az újszerű pályázati rendszer. A klubok a kitöltött adatlapokat és az éves munkatervet a területi, legilletékes KISZ-bizottságra juttassák el. A klubok

pályázati naplót rendszeresen, melyben rögzítik, dokumentálják mindazt, ami a pályázathoz kapcsolódó tevékenység, akció, elvégzett feladat.

Az ifjúsági klubok öt terület közül legalább kettőt kell, hogy válasszanak. A rendező szervek ajánlata között szerepel az irodalom, a képzőművészet, a munkásmozgalom és politika, a sport-játék-turisztika és az önálló feladatvállalás.

A pályázatban legjobban dolgozó klubok értékes jutalomban részesülnek. Ugyan csak jutalmazzák azokat a klubvezetőket, akik huzamosabb ideje folytatnak tartalmas munkát tükröző, közösségformáló tevékenységet.